

De Botterwerf

De Botterwerf is de grootste blikvanger in de museumhaven van Spakenburg. Een uniek complex waar tot op de dag van vandaag houten schepen worden gerestaureerd.

De scheepswerf dateert globaal uit 1750, maar heeft in de loop van de tijd diverse wijzigingen ondergaan. Het Botterwerfcomplex bestaat uit verschillende onderdelen. Het meest in het oog springende deel is het werfterrein waarop in totaal vier schepen tegelijk geplaatst kunnen worden voor onderhoud. Dit werfterrein ligt aan de zuidzijde van het complex, in de knik van de Oude Haven. De kleinste helling ligt voor de Rode Loods. Haaks hierop liggen de overige drie hellingen. Deze bestaan elk uit een bed met houten plankiers. De hierop aangebrachte houten balk vormt de ondersteuning voor de schepen die op de helling worden getrokken. Op het werfterrein staat ook een kaapstander. Dat is een windas waarmee door middel van paarden de schepen op de helling getrokken werden. Het bijbehorende juk functioneert als onderdeel van de branderstelling: de plaats waar planken werden gekromd.

Naast het werfterrein bestaat het complex uit de volgende onderdelen: De rode loods, de botterloods, de smederij en een aantal woningen waarvan er enkele in gebruik zijn als kantoor/winkel.

De zogenaamde rode loods is ook een onderdeel dat beeldbepalend is voor het complex. Deze loods werd omstreeks 1901 gebouwd en werd gebruikt voor opslag van materialen en als werkplaats voor het maken van allerlei onderdelen van botters. Omdat de loods geheel was vervallen, is in 1993 een geheel

nieuwe loods gebouwd waarbij het oorspronkelijk karakter zoveel mogelijk behouden is gebleven.

De botterloods is het hoge gebouw op het complex en gebouwd tussen 1850 en 1900. In deze loods werden vroeger nieuwe botters gebouwd. Als ze klaar waren om te water te worden gelaten, werd de gebouwde botter via de kleine helling voor de botterloods te water gelaten. Boven de botterloods was de woning van de scheepsbouwer.

Naast de botterloods staat een smederij. Deze was nodig voor het smeden van het ijzerwerk van een botter. Later werd het ook van belang voor het overijzeren van houten schepen. Dat wil zeggen dat de levensduur van oude schepen die eigenlijk uit de vaart moesten worden genomen, werd verlengd door ze met plaatijzer te beslaan. Op deze manier kon een oud schip nog een aantal jaren mee. Oorspronkelijk was de smederij een visserswoning die in 1904 is omgebouwd tot smederij. De inrichting van de smederij is voor een groot deel nog in originele staat.

De Stichting Botterwerf Spakenburg

De werf is in 1992 gekocht door de gemeente Bunschoten. Direct daarna is het beheer en de exploitatie overgedragen aan de in dat jaar opgerichte Stichting Botterwerf Spakenburg. De stichting kreeg de opdracht mee om de werf te restaureren en te zorgen voor een blijvende exploitatie van een werkende Botterwerf. In de jaren 1993 tot en met 1998 is het hele complex gerestaureerd. Dit was mogelijk doordat de stichting erin slaagde om voor de restauratie de nodige subsidies en sponsorgelden te verwerven.

In 2012 is het complex uitgebreid met de aankoop van de woningen aan de noordkant door de stichting. Daarmee beheert de Stichting Botterwerf het hart van Spakenburg en heeft zij de dure plicht dit voor de toekomst te behouden.

